

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ
СПОРІВ»**

Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

Галузь знань **08 «Право»**

Спеціальність **081 «Право»**

Освітня програма **«Право (поліцейські)»**

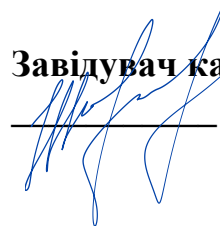
Статус навчальної дисципліни **обов'язкова**

Мова навчання **українська**

у 2023/2024 навчальному році

Плани семінарських (практичних) занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри цивільного права та процесу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції,
протокол від 29.08.2023 № 29

Завідувач кафедри



Кристина РЕЗВОРОВИЧ

Дніпро – 2023

Правові інструменти альтернативного вирішення спорів // Плани семінарських (практичних) занять навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. – 16 с.

РОЗРОБНИК/РОЗРОБНИКИ:

1. **Кристина РЕЗВОРОВИЧ** – завідувач кафедри цивільного права та процесу ФПФПКП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Кандидат юридичних наук;
2. **Аліна Ділігул** – доцент кафедри цивільного права та процесу ФПФПКП Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук.

ТЕМА 1. Загальна характеристика альтернативних способів вирішення конфліктів (спорів)

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Поняття та класифікація конфліктів.
2. Динаміка конфліктів.
3. Поняття й особливості способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.
4. Класифікація способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: юридичний конфлікт, поняття та причини виникнення конфлікту в сучасному суспільстві, типологія конфлікту, динаміка конфлікту, стадії конфлікту, судове та позасудове врегулювання юридичних конфліктів, альтернативні способи вирішення спорів, способи та методи вирішення конфлікту: критерії вибору.

Практичне заняття – 2 год.

План

1. У відкритому судовому засіданні розглядалася справа за позовом Б. до Л. про витребування автомобіля. Відповідач заявив клопотання про проведення процедури медіації і повідомив, що на його прохання медіатор Т. присутній в залі судового засідання. Суд клопотання задовольнив і ухвалив рішення про призначення медіації, зобов'язав сторін пройти процедуру в залі судового засідання.

Дайте правову оцінку клопотанню Л. і позиції суду. Які принципи медіації Вам відомі? Чи дотримані вони в даній ситуації?

2. Систематизувати ознаки конфліктів. Обґрунтувати свою позицію.

3. Запропонувати шляхи запобігання конфліктів. Обґрунтувати доцільність використання того чи іншого шляху.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміння виокремлювати елементи конфлікту, визначати передумови виникнення конфліктів, визначати альтернативні способи вирішення спорів (конфліктів).

Завдання для самостійної роботи до теми 1:

1. Самостійне опрацювання наступних питань з фіксацією матеріалу в конспекті:

- Позитивна роль конфлікту в суспільстві.
 - Сутність і природа юридичного конфлікту.
 - Особливості взаємозв'язку злочину і конфлікту.
 - Джерела правового регулювання застосування АВС при вирішенні спорів.
2. Підготовка термінологічного словника-довідника.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Підготувати мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Підготувати три задачі (з відповідями) за даною темою.
3. Скласти тестові завдання (з відповідями) за даною темою.
4. Скласти кросворд (з відповідями) за даною темою.
5. Здійснити типологію юридичних конфліктів за: галузями права, системою державних правозастосовчих або правоохоронних органів і установ.
6. Взаємодія міжнародного конфлікту і міжнародного права.
7. Охарактеризуйте такі види конфліктів як: політичний, трудовий, екологічні. Наведіть приклади.
8. Охарактеризуйте можливі причини конфліктів.

ТЕМА 2. Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Поняття та ознаки переговорів як способу альтернативного вирішення спорів.
2. Види та стилі переговорів.
3. Переговорний процес та оформлення його результатів.
4. Претензійний порядок урегулювання спорів як особливий вид переговорів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: поняття та характерні ознаки переговорів. Види, моделі та стилі переговорів. Ефективні тактики переговорного процесу. Особливості полеміки в переговорному процесі. Основні чинники переговорного процесу. Переговорний процес та оформлення його результатів. Претензійний порядок врегулювання спорів як особливий вид переговорів.

План

1. Між сталеплавильним комбінатом і ПАТ «Вторчормет» було укладено договір на поставку брухту кольорових металів на 2 роки. Поставка мала здійснюватися партіями по 250 тон щомісячно. Протягом першого року дії договору поставка здійснювалася в обумовлених розмірах. Наступного року ПАТ протягом січня-березня не змогло поставити брухт, а в травні поставило 720 тон брухту. Сталеплавильний комбінат пред'явив претензію про сплату неустойки за недопоставку в обумовлений договором строк.
Складіть претензію за умовами задачі.

2. При одержанні 20 травня 2020 року вантажу, що перевозився автомобілем «Камаз», що належав ТОВ «Сенс», встановлено недостачу і псування вантажу на загальну суму 340 тис. грн. Факти були підтверджені комерційним актом від 22 травня 2020 року. Одержувач – ТОВ «АЛЬФА» - пред'явило 18 червня 2020 року претензію до ТОВ «Сенс». Оданк до претензії не були долучені комерційний акт та розрахунок суми недостачі. 21 грудня 2020 року, не одержавши відповіді від ТОВ «Сенс», ТОВ «Альфа» звернувся з позовом до господарського суду. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви у зв'язку з відсутністю доказів досудового врегулювання спору.

Проаналізуйте ситуацію. З якого моменту обчислюються претензійний строк і строк для дачі відповіді на претензію? Які наслідки подання претензії без підтверджуючих претензійні вимоги документів?

3. Визначити сфери застосування переговорів як виду альтернативного врегулювання спорів. Навести приклади.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміння характерні ознаки переговорів, їх види, стилі та стадії; вміння складати претензії та визначати сферу їх застосування.

Завдання для самостійної роботи до теми 2:

1. Самостійне опрацювання наступних питань з фіксацією матеріалу в конспекті:
 - Поняття переговорів як способу альтернативного врегулювання спорів.
 - Сфери застосування претензій як способу альтернативного врегулювання спорів.
 - Порядок складання та оформлення претензій та відповідей на них.
2. Підготовка термінологічного словника-довідника.

Індивідуальні завдання до Теми 2:

1. Підготувати мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Підготувати три задачі (з відповідями) за даною темою.

3. Скласти тестові завдання (з відповідями) за даною темою.
4. Скласти кросворд (з відповідями) за даною темою.

ТЕМА 3. Загальна характеристика посередництва як способу альтернативного вирішення спорів

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Розвиток посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді: історичний аспект.
2. Види посередництва.
3. Особливості фасилітації як виду посередництва.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: поняття та характерні ознаки посередництва як способу альтернативного вирішення спору, медіація як вид посередництва, фасилітація як вид посередництва.

Практичне заняття – 2 год.

План

1. Визначити місце посередництва у сфері альтернативного врегулювання спорів.

2. К. звернувся до Л. з пропозицією врегулювати за допомогою медіатора спір про порядок користування колодязем на земельній ділянці, яка належить на праві власності К. Пропозицію Л. прийняв та запропонував звернутися до Українського центру медіації. К. заперечував і наполягав на залученні медіатором сусіда К. та Л., який знає ситуацію, яка склалася, і перебуває в добрих відносинах з К. і Л., не має судимості, раніше був працівником прокуратури.

Чи може сусід виступати у якості медіатора? Відповідь обґрунтуйте.

3. При укладенні договору будівельного підряду між С. та Н., С. запропонував включити до договору умову про медіацію. Н. заперечував, оскільки медіація – це платна послуга. С. вважав, що при виникненні спору суд зобов'яже сторони відшкодувати витрати на медіацію в рівних частинах, незалежно від домовленості сторін.

Проаналізуйте позиції сторін.

Хто і яким чином оплачує послуги медіатора?

Яким чином оформлюється угода про медіацію?

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміння виокремлювати процедури альтернативних засобів вирішення спорів, визначати місце посередництва як способу альтернативного врегулювання спорів, вміння визначати особливості фасилітації та медіації, а також відмінності між ними та сфери їх застосування.

Завдання для самостійної роботи до теми 3:

1. Самостійне опрацювання наступних питань з фіксацією матеріалу в конспекті:

- Загальна характеристика посередництва як способу альтернативного вирішення спорів.
- Загальна характеристика фасилітації як способу альтернативного вирішення спорів та сфера її застосування.
- Медіація та фасилітація: спільне та відмінне.

2. Підготовка термінологічного словника-довідника.

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Підготувати мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Підготувати три задачі (з відповідями) за даною темою.
3. Скласти тестові завдання (з відповідями) за даною темою.
4. Скласти кросворд (з відповідями) за даною темою.

Тема 4. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів (спорів)

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Медіація як вид посередництва.
2. Поняття та характерні ознаки медіації.
3. Види медіації. Принципи медіації.
4. Процедура медіації.
5. Рішення за результатами медіації та його виконання.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: медіація як вид посередництва, поняття та характерні ознаки медіації, види медіації, етапи медіації, рішення за результатами медіації та його виконання.

Практичне заняття – 2 год.

План

1. К. уклав договір найму житла з П., в якому була визначена плата в розмірі 3000 гривень. В договорі не було вказано, що у вказану суму входить плата за комунальні послуги. Через місяць після початку дії договору найму житла К. звернувся до П. з вимогою сплатити плату за комунальні послуги. П. заперечував, оскільки даний обов'язок відсутній у договорі. К. запропонував П. звернутися до

медіатора з метою внесення змін до договору на взаємовигідних умовах. П. звертатися до медіатора відмовився, оскільки медіатор займається врегулюванням спорів, а не доопрацюванням договорів. Крім того, він вказав, що між сторонами відсутній закріплений в договорі обов'язок звертатися до медіатора і запропонував звернутися до суду.

Дайте правову оцінку позиціям сторін.

2. Жінка похилого віку К. уклала договір дарування житлового будинку з своїми доньками С. і Г. Доньки обіцяли не порушувати її права володіння і користування будинком, допомагати по веденню домашнього господарства. С. і Г. не виконала своїх зобов'язань, створювали умови, за яких вона не могла проживати в будинку, залишали її без догляду в зимовий час.

Застосуйте медіацію при вирішенні даного спору.

3. М. звернулася до суду з позовною заявою про розірвання договору довічного утримання. В судовому засіданні з'ясувалося, що набувач за договором Ч. щомісячно надавав М. утримання у вигляді їжі, сплачував комунальні послуги та витрати на ліки. М. не заперечувала цього факту, але просила договір розірвати, оскільки в неї з відповідачем неприязні стосунки і вона не бажає надалі одержувати будь-які кошти від неприємної їй людини.

Чи може бути вирішений спір в суді?

Застосуйте медіацію при вирішенні даного спору.

4. Визначити місце медіації у системі способів альтернативного врегулювання спорів в галузі процесуального права.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміння виокремлювати процедури медіації, визначати місце медіації в системі способів альтернативного врегулювання спорів.

Завдання для самостійної роботи до теми 4:

1. Самостійне опрацювання наступних питань з фіксацією матеріалу в конспекті:

1. Медіація у спрах про захист особистих немайнових прав фізичної особи
2. Медіація у спрах про право власності та інші речові права
3. Медіація у спрах про право інтелектуальної власності
4. Медіація у спрах, що виникають з договорів
5. Медіація у спрах про недоговірні зобов'язання
6. Медіація у спрах про спадкове право

2. Підготовка термінологічного словника-довідника.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Підготувати мультимедійну презентацію за даною темою.

2. Підготувати три задачі (з відповідями) за даною темою.
3. Скласти тестові завдання (з відповідями) за даною темою.
4. Скласти кросворд (з відповідями) за даною темою.

ТЕМА 5. Третейське судочинство як альтернативна юрисдикційна форма захисту прав

Семінарське заняття – 2 год.

План

1. Поняття та суть третейського судочинства.
2. Види третейських судів.
3. Загальні умови третейського розгляду справи. Порядок третейського розгляду і вирішення справи.
4. Порядок формування складу третейського суду: вимоги до третейських суддів.
5. Третейська угода.
6. Рішення третейського суду, його види, вимоги до змісту та форми. Виконання рішення третейського суду.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: третейське судочинство, види третейських судів, співвідношення третейського суду з органами правосуддя, загальні умови третейського розгляду справи, порядок третейського розгляду і вирішення справи, вимоги до третейських суддів, третейська угода, третейський розгляд справ, забезпечення позову, процедура розгляду справи по суті, рішення третейського суду, його види, вимоги до змісту та форми.

Практичне заняття – 2 год.

План

1. Павленко уклав з ТОВ «Технозахист» договір на встановлення системи безпеки у своїй квартирі.
Павлов Н.П. заключил договор с ООО «Технолоджис» на установку системы безопасности в своей квартире. В договоре стороны определили, что в случае возникновения споров они будут разрешаться третейским судом. После выполнения работ Павлов Н.П. выплатил ООО «Технолоджис» только часть обусловленной денежной суммы, ссылаясь на просрочку поставки оборудования и сроки его монтажа. Спор был рассмотрен третейским судом, образованным в состав трех судей. Рассмотрев обстоятельства дела, суд удовлетворил иск ООО «Технолоджис». Мог ли быть данный спор передан на рассмотрение третейского суда? Как образуется третейский суд? Можно ли оспаривать решение третейского суда и по каким основаниям?

ООО «Прево» обратилось в постоянно действующий третейский суд с заявлением о рассмотрении спора с ООО «Брос» о взыскании задолженности за поставленную продукцию. Установив, что в договоре, заключенном между сторонами о поставке продукции, содержится третейская оговорка, третейский суд принял дело к рассмотрению. После того как стороны сформировали состав третейского суда, ООО «Брос» обратилось к ООО «Прево» с предложением урегулировать конфликт самостоятельно, без его дальнейшего рассмотрения в третейском суде. ООО «Прево» с предложением ООО «Брос» согласилось и уведомило третейский суд о своем отказе от дальнейшего рассмотрения правового конфликта в третейском суде. После проведенных переговоров ООО «Брос» отказалось оплатить ООО «Прево» спорную сумму. ООО «Прево» обратилось в арбитражный суд г. Москвы о взыскании задолженности за поставленную продукцию. Арбитражный суд исковое заявление к рассмотрению принял. В отзыве на исковое заявление ООО «Брос» указало, что дело не подлежит рассмотрению в арбитражных судах в связи с тем, что ООО «Прево» отказалось от защиты своего права в арбитражных судах, когда заключило третейскую оговорку. Правильны ли доводы ответчика? Как необходимо поступить арбитражному суду?

Гражданка Российской Федерации Л. П. Иванова заключила брак с гражданином ФРГ Рихардом Реймом. В брачном контракте супруги установили, что в случае развода все имущественные споры будут 20 рассматриваться третейским судом при Московской областной коллегии правозащитников. В связи с желанием расторгнуть брак супруги обратились в третейский суд с заявлением о рассмотрении следующих споров: 1) о разделе недвижимого имущества: четырехкомнатной квартиры (г. Москва), загородного дома (Балашихинский район Московской обл.) и места в подземном гараже (г. Москва); 2) о разделе денежного вклада на депозитном счете в банке; 3) о разделе движимого имущества: столового серебра и коллекции холодного оружия; 4) об определении денежного содержания неработающей супруге Л. П. Ивановой до ее трудоустройства. Третейский суд принял к рассмотрению три первых из числа перечисленных требований супругов. Что же касается требования об определении денежного содержания, третейский суд принять его отказался, мотивировав это тем, что для взыскания алиментов необходимо обращаться к мировому судье. Правильны ли действия третейского суда?

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміння визначати особливості та переваги третейського судочинства, визначати спори, щодо яких можливе звернення до третейського суду, порядок третейського розгляду справ.

Завдання для самостійної роботи до Тем 5:

1. Самостійне опрацювання наступних питань з фіксацією матеріалу в конспекті:

1. Третейське судочинство в системі вирішення правових спорів.
 2. Історичні засади третейського судочинства.
 3. Співвідношення третейського суду з органами правосуддя. Переваги третейського розгляду.
 4. Проблеми виконання рішень третейського суду.
 5. Державний контроль за рішеннями постійно діючих третейських судів в Україні.
 6. Особи, які отримують переваги від впровадження третейського розгляду спорів.
2. Підготовка термінологічного словника-довідника.

Індивідуальні завдання до Теми 5:

1. Підготувати мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Підготувати три задачі (з відповідями) за даною темою.
3. Скласти тестові завдання (з відповідями) за даною темою.
4. Скласти кросворд (з відповідями) за даною темою.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література до Теми 1:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон від 05.07.2012 № 5076-VI (в редакції від 16.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
3. Герасіна Л. М., Панов М. І. Проблеми правової конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз: монографія. АПН України; Ін-т держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х. : Право, 2018. 112 с.
4. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
5. Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. Конфліктологія: Навчальний посібник / Київ: КНЕУ, 2017. 315 с.
6. Притика Ю. Д., Ханік-Посполітак Р. Ю., Кравцов С. О. та ін. Альтернативне вирішення спорів : підруч. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
7. Проблеми правової конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз: монографія. АПН України; Ін-т держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х. : Право, 2018. 112 с.
8. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України. К. : Фенікс, 2013. 159 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина. За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. Київ, Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
10. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2016. 172 с.

Рекомендована література до Теми 2:

1. 1. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
2. Примирні процедури в цивілістичному процесі: теорія і практика (нотаріат, суд, адвокатура, виконавче провадження). Науково-практичний посібник. (Серія «Процесуальні науки») / за заг. ред. докторки юридичних наук, професорки, заслуженої юристки України С.Я. Фурси. К.: Алерта, 2022. 428 с.

3. Притика Ю. Д., Ханик-Посполітак Р. Ю., Кравцов С. О. та ін. Альтернативне вирішення спорів : підруч. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
4. [Рахліс В.Л.](#), [Павленко О.О.](#) Переговори та медіація: підручник. К. 2021. 344 с.
5. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України. К. : Фенікс, 2013. 159 с.
6. Фішер Р., Юрі У., Петтон Ю. Шлях до Так. Як вести переговори, не здаючи позицій. Київ : Основи, 2016. 220 с.
7. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2016. 172 с.

Рекомендована література до Теми 3:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141
2. Основи права Європейського Союзу : підручник / Л. І. Адашис. Т. М. Анакіна. С. М. Вихрист та ін.; за заг. ред. Т. Л. Сироїд; Харків, над. ун-т ім. В. Н. Каразіна. 2-ге вид., перерос, і допов. Харків : Право. 2020. 590 с.
3. Притика Ю. Д., Ханик-Посполітак Р. Ю., Кравцов С. О. та ін. Альтернативне вирішення спорів : підруч. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
4. [Рахліс В.Л.](#), [Павленко О.О.](#) Переговори та медіація: підручник. К. 2021. 344 с.
5. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
6. Землянська В.В., Ільковець Л.Б., Сегедін В.Б. Впровадження відновного правосуддя у кримінальне судочинство України : посібник. Київ : Видавець Захаренко В. О., 2018. 168 с.
7. Примирні процедури в цивілістичному процесі: теорія і практика (нотаріат, суд, адвокатура, виконавче провадження). Науково-практичний посібник. (Серія «Процесуальні науки») / за заг. ред. докторки юридичних наук, професорки, заслуженої юристки України С.Я. Фурси. К.: Алерта, 2022. 428 с.

Рекомендована література до Теми 4:

1. 1. Про медіацію: закон України від 16.11.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
3. Біцай А. Участь адвоката в медіації: монографія. К. : Алерта, 2017. 260 с.

4. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
5. Документи медіатора: збірник зразків документів / О. В. Коротюк, д.ю.н. К. : ОВК, 2022. 198 с.
6. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика: мо-нографія. Київ : Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с.
7. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. код.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін.; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
8. Притика Ю. Д., Ханік-Посполітак Р. Ю., Кравцов С. О. та ін. Альтернативне вирішення спорів : підруч. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
9. [Рахліс В.Л.](#), [Павленко О.О.](#) Переговори та медіація: підручник. К. 2021. 344 с.

Рекомендована література до Теми 5:

1. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII (в редакції від 15.12.2021) / Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/lavvs/shovv/4002-12>.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон від 02.06.2016 № 1402-VIII. (в редакції від 22.03.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
3. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. (в редакції від 15.12.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/lavvs/shovv71701-15#Tex>
4. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.
5. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
6. Притика Ю. Д., Ханік-Посполітак Р. Ю., Кравцов С. О. та ін. Альтернативне вирішення спорів : підруч. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
7. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України. К. : Фенікс, 2013. 159 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Альтернативне вирішення спорів як спосіб захисту прав, свобод, інтересів
2. Поняття та значення альтернативного вирішення спорів.
3. Місце альтернативного вирішення спорів в механізмі захисту прав інтересів особи.
4. Виникнення та розвиток способів альтернативного вирішення спорів.
5. Поняття конфлікту.
6. Причини виникнення конфліктів.
7. Класифікації конфліктів.
1. Класифікація способів альтернативного вирішення спорів та сфера їхнього застосування.
2. Переговори як спосіб альтернативного вирішення спорів.
3. Поняття та характерні ознаки переговорів.
4. Види та стилі переговорів.
5. Характеристика переговорного процесу.
6. Характеристика претензійного порядку врегулювання спорів як особливий вид переговорів.
7. Третейський суд в Україні.
8. Порядок розгляду справ третейськими судами.
9. Правовий статус разових третейських судів.
10. Особливості виконання рішень третейських судів.
11. Підстави для оскарження рішень третейських судів.
12. Посередництво як спосіб альтернативного вирішення спорів.
13. Поняття, значення та види посередництва як способу альтернативного вирішення спорів.
14. Врегулювання спору за участю судді як вид посередництва.
15. Фасилітація як вид посередництва.
16. Консиліація як вид посередництва.
17. Медіація як вид посередництва.
18. Загальні засади медіації.
19. Історія розвитку інституту медіації.
20. Поняття та правове регулювання медіації.
21. Право на медіацію.
22. Історія розвитку інституту медіації.
23. Поняття медіації та види медіації.
24. Принципи медіації.
25. Сфера застосування медіації.
26. Характеристика етапів медіаційної процедури.
27. Особа медіатора. Психологічні особливості особистості медіатора.
28. Вимоги щодо набуття статусу медіатора.
29. Права, обов'язки та відповідальність медіатора.
30. Сторони медіації.
31. Загальна характеристика медіації в цивільному, господарському, кримінальному та адміністративному судочинстві.
32. Загальна характеристика медіації у відновному правосудді.

33. Загальна характеристика сімейної медіації.
34. Загальна характеристика шкільної медіації.
35. Загальна характеристика бізнес-медіації.
36. Загальна характеристика медіації у громаді.
37. Медіація в трудових відносинах.
38. Медіація в адміністративно-правових відносинах.
39. Медіація у сфері міжнародних відносин.
40. Медіація в діяльності судді.
41. Медіація в діяльності адвоката.
42. Медіація в діяльності нотаріуса.
43. Медіація в діяльності прокурора.
44. Медіація в діяльності державного виконавця та приватного виконавця.
45. Виникнення та розвиток української моделі альтернативного вирішення спорів.